

Store forskelle i fremtidig indkomst, afhængigt af hvilken type videregående uddannelse man bliver optaget på

Den videregående uddannelse, man bliver optaget på, har stor betydning for ens fremtidige indkomst. Det viser en ny undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed om personer, der søger uddannelser inden for mindst to forskellige fagområder. Mere specifikt viser undersøgelsen, at personer, der har medicin, business eller jura som 1. prioriterede fagområde og optages på dette, tjener mere 13 år efter ansøgningsåret, end hvis de i stedet var blevet optaget på deres 2. prioriterede fagområde. Merindkomsten er 41.000 kr. for jura, 92.000 kr. for medicin og 103.000 kr. for business (se figur 1).

I modsætning hertil vil personer, der har humaniora, læreruddannelse eller sundhed/velfærd (fx sygeplejerske-, pædagog- eller socialrådgiveruddannelser) som 1. prioriterede fagområde og optages på dette, tjene mindre, end hvis de var blevet optaget på deres 2. prioriterede fagområde. Indkomsten er 29.000 kr. mindre for humaniora, 36.000 kr. mindre for sundhed/velfærd og 66.000 kr. mindre for læreruddannelsen.

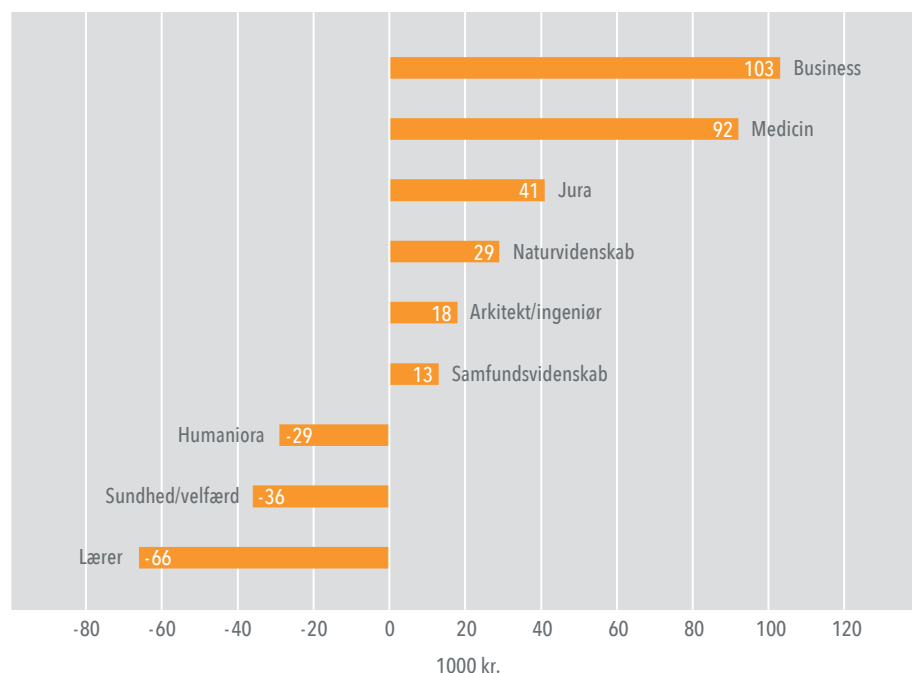
Analysens design betyder, at disse effekter kan fortolkes som årsagsmæssige effekter. Blandt personer, der har de samme prioriteter mht. fagområde, vil nogle blive optaget på det 1. prioriterede fagområde og andre på det 2. prioriterede fagområde pga. små – og dermed tilfældige – forskelle i karaktergennemsnit fra gymnasiet. Undersøgelsen udnytter altså tilfældig variation i, om man bliver optaget på ét specifikt fagområde i stedet for et andet specifikt fagområde. De beregnede indkomstforskelle skyldes altså ikke, at de, der optages på deres

1. prioriterede fagområde, er anderledes mht. evner eller præferencer for fagområder end dem, der i stedet optages på deres 2. prioriterede fagområde. Om man optages på det ene eller det andet fagområde, påvirker den fremtidige indkomst, fordi det påvirker, hvilken uddannelse der i sidste ende gennemføres.

Det 1. prioriterede og det 2. prioriterede fagområde

I analysen opdeles de videregående uddannelser i ni overordnede fagområder. Der fokuseres på de knap 12.500 personer, som i et af årene 1994-2002 ansøgte om uddannelser inden for mindst to forskellige fagområder, og som foretrak en uddannelse med adgangsbegrænsning. Hver person har altså en ansøgning med et 1. prioriteret og et 2. prioriteret fagområde. Den gennemsnitlige merindkomst er beregnet for personer, som optages på deres 1. prioriterede fagområde, hvis de har højt nok karaktergennemsnit fra gymnasiet til at komme ind på dette, og som ellers optages på deres 2. prioriterede fagområde. Indkomsten er erhvervsindkomst (opgjort i 2015-priser) 13 år efter ansøgningsåret. Det gennemsnitlige niveau for indkomsten for analysepopulationen er 389.000 kr.

Figur 1. Merindkomst ved at blive optaget på det 1. prioriterede fagområde i stedet for det 2. prioriterede, opgjort efter 1. prioriteret fagområde

Note. Indkomsten er målt ved erhvervsindkomsten 13 år efter første ansøgning til en videregående uddannelse (opgjort i 2015-priser). Den gennemsnitlige merindkomst er beregnet for personer, som optages på deres 1. prioriterede fagområde, hvis de har højt nok karaktergennemsnit fra gymnasiet til at komme ind på dette i ansøgningsåret, og som ellers optages på deres 2. prioriterede fagområde. Merindkomsten er opgjort efter 1. prioriteret fagområde. Det gennemsnitlige indkomstniveau for analysepopulationen er 389.000 kr. For fagområderne samfundsvidenskab, arkitekt/ingeniør og naturvidenskab er effekterne ikke statistisk signifikante.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

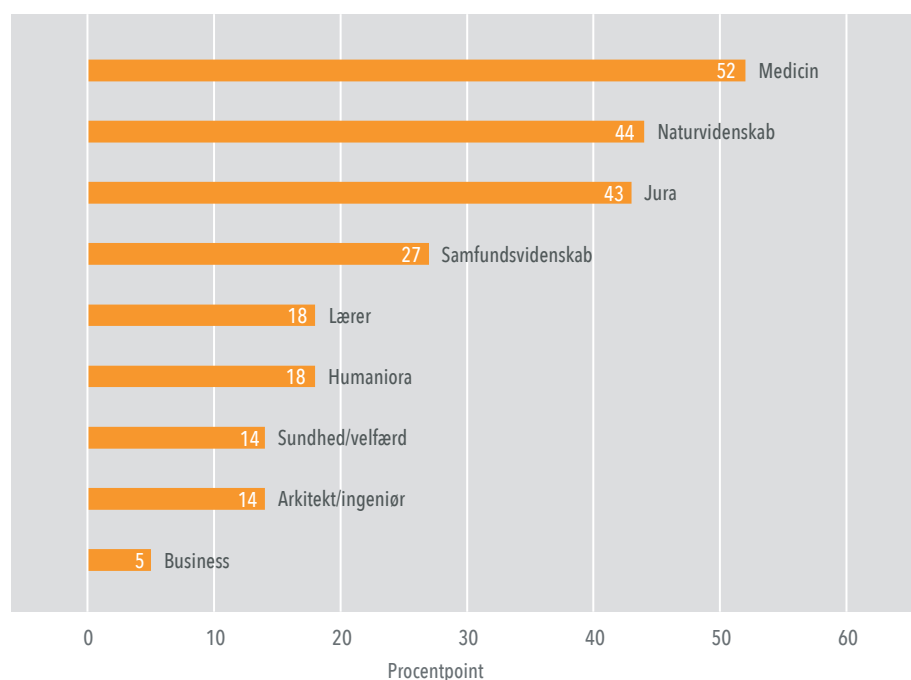
Effekter på gennemførelse varierer meget mellem fagområder

Når optagelse på det 1. prioriterede fagområde (i stedet for på det 2. prioriterede) påvirker fremtidig indkomst, skyldes det især, at det påvirker, hvilken uddannelse der i sidste ende gennemføres. At blive optaget på det 1. prioriterede fagområde øger sandsynligheden for at gennemføre en uddannelse inden for dette fagområde (se figur 2). For medicin øges sandsynligheden med 52 procentpoint. For naturvidenskab og jura øges den med 43-44 procentpoint og for samfundsvidenskab med 27 procentpoint. For læreruddannelsen, humaniora, sundhed/velfærd og arkitekt/ingeniør øges sandsynligheden med 14-18 procentpoint, mens den for business kun øges med 5 procentpoint (og her er effekten statistisk set ikke forskellig fra nul).

Resultaterne kunne hermed tyde på en vis sammenhæng mellem fremtidig indkomst og sandsynligheden for at gennemføre en uddannelse inden for det 1. prioriterede fagområde. For medicin og jura, hvor der er en positiv indkomsteffekt af optagelse, er der en stor effekt på sandsynligheden for at gennemføre. Optagelse på læreruddannelsen, humaniora og sundhed/velfærd har relativt små effekter på sandsynligheden for at gennemføre og samtidig negative effekter på indkomsten.

Det er dog overraskende, at optagelse på business (som 1. prioriterede fagområde) kun øger sandsynligheden for at gennemføre en business-uddannelse med ca. 5 procentpoint, ikke mindst i lyset af, at optagelse på business har en meget stor effekt på indkomsten (som øges med ca. 100.000 kr.). En forklaring kan være, at optagelse på en business-uddannelse bliver brugt af de studerende som et afsæt til at skifte til andre uddannelser med et højt afkast.

Figur 2. Forskel i sandsynligheden for at gennemføre en uddannelse inden for det 1. prioriterede fagområde, når man optages på dette i stedet for på det 2. prioriterede, opgjort efter 1. prioriteret fagområde

Note. Den gennemførte uddannelse er målt 13 år efter den første ansøgning til en videregående uddannelse. Den gennemsnitlige forskel i sandsynligheden for at gennemføre er beregnet for personer, som optages på deres 1. prioriterede fagområde, hvis de har højt nok karaktergennemsnit fra gymnasiet til at komme ind på dette i ansøgningsåret, og som ellers optages på deres 2. prioriterede fagområde. Forskellene i sandsynligheden for at gennemføre er opgjort efter 1. prioriteret fagområde. Den lille effekt for business-uddannelser er ikke statistisk signifikant.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

De store forskelle i årsindkomst mellem fagområderne skyldes især, at der er betydelig forskel i månedslønninger, men også, at der er forskelle i sandsynligheden for at være i beskæftigelse efter endt uddannelse.

For dem, der har læreruddannelsen som det 1. prioriterede fagområde, fører optagelse på denne i stedet for på det 2. prioriterede fagområde til en reduktion i sandsynligheden for at være i beskæftigelse 13 år efter ansøgningsåret på ca. 8 procentpoint. Dette kan forklare en del af den negative indkomsteffekt (på ca. 66.000 kr.) for denne gruppe.

For dem, der har medicin som det 1. prioriterede fagområde, fører optagelse på dette fagområde i stedet for det 2. prioriterede til en stigning i sandsynligheden for at være i beskæftigelse 13 år efter ansøgningsåret på knap 6 procentpoint. Dette kan forklare en del af den store positive effekt på indkomsten (på ca. 92.000 kr.) for denne gruppe.

En del af indkomstforskellene kan også forklares med forskelle i uddannelseslængde. Læreruddannelsen og de fleste uddannelser inden for sundhed/velfærd er mellem lange videregående uddannelser, mens de øvrige fagområder er domineret af lange videregående uddannelser (og medicinuddannelsen er særlig lang).

Hvem handler undersøgelsen om?

Undersøgelsen fokuserer på 12.489 ansøgere til videregående uddannelse, som søgte om optagelse på uddannelser inden for mindst to forskellige fagområder og foretrak en uddannelse med adgangsbegrænsning.

Det kan betragtes som tilfældigt, om en ansøger har et karaktergennemsnit, der ligger lige over eller lige under adgangskravet til det 1. prioriterede fagområde. Da sandsynligheden for at blive optaget på det 1. prioriterede fagområde er markant større for dem med et karaktergennemsnit lige over adgangskravet end for dem med et gennemsnit lige under, kan små ændringer i karaktergennemsnit og adgangskrav altså flytte ansøgere

mellem deres 1. og 2. prioriterede fagområde. Det kan derfor betragtes som tilfældigt, hvilket af de to fagområder en ansøger optages på. For hver kombination af 1. og 2. prioriteret fagområde kan derved beregnes effekten på fremtidig erhvervsindkomst af at blive optaget på det 1. prioriterede i stedet for det 2. prioriterede fagområde.

Analysedesignet betyder, at effekterne identificeres for de personer, hvis karaktergennemsnit ligger tæt på adgangskravet til den uddannelse, de foretrækker, og hvis optagelse på det 1. prioriterede fagområde afhænger af, om karaktergennemsnittet fra gymnasiet er over eller under adgangskravet. Man kan ikke generalisere resultaterne til hele populationen af personer, der søger en videregående uddannelse.

Undersøgelsens publicering:

Returns to field of study in the medium term – Instrumental variables estimates based on admission thresholds
Eskil Heinesen and Christian Hvid

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning